

Rapport om ungdomsinflytande

På förbundsstämman 2009 uppdrogs åt Svenska Scoutförbundet styrelse att ta fram en rapport som visar hur ungdomsinflytandet fungerar idag. I rapporten har även tankar om hur ungdomsinflytande kan se ut i framtiden inkluderas.

Rapporten innehåller underlag från ett antal olika sammanhang:

- Webbenkät bland Utmanarscouter
- Erfarenheter från Lär dig ta plats!
- Programgruppens undersökningar i samband med utveckling och lansering av programmet
- Arbete i Dialogprojektets grupp Utmanarforum

Bakgrund

Ungdomsinflytande har varit en prioriterad fråga i Svenska Scoutförbundet sedan många år tillbaka med bland annat initiativ som projektet En rörelse ledd av unga. Uppfattningen om hur ungdomsinflytande uppnås på bästa sätt är dock splittrad. Även frågan om vad ungdomsinflytande är skiljer sig åt, handlar det om att påverka den egna verksamheten man är med i eller handlar det om att vara aktiv i de demokratiska forumen.

2001 utvecklades det nationella arbetsutskottet för Seniorscouter. Utskottet hade till uppdrag att [dels verka för seniorscoutverksamhet i landet och dels vara ett demokratisk forum för seniorscouter]. Utskottet utvecklades med argument om att man inte ville ha parallella demokratiska strukturer, utan istället verka för ökat ungdomsinflytande i ordinarie forum.

Två av de övriga scoutförbunden har särskilda kommittéer för scouter i utmanarålder. Några argumenterar för att parallella strukturer är mer effektiva för att ge utmanarscouters viljor genomslag. Andra menar att parallella strukturer inte är ett bra mål för utmanarscouter eller ens en metod för utmanarscouternas inflytande. Förespråkare för detta menar att utmanarscouter bör få lov att ta del i ”de riktiga” beslutsprocesserna och inte hänvisas till parallella ”låtsasforum”.

Vi är inne i en period då stora organisationsförändringar står för dörren. Att titta på hur ungdomars makt och inflytande över verksamheten ska se ut är därmed naturligt.

Olika röster om inflytande

Webbenkät

I slutet av 2010 genomfördes en webbenkät bland Utmanarscouters. 85 personer svarade. 78 av dessa var mellan 15 och 18, samt 7 personer över 18. Spridningen över landet bland de svarande är god. 57% av de svarande är män och 42 % kvinnor.

Vilka möjligheter tycker du att du har att vara med och påverka Scouternas verksamhet i...?	Hur viktigt är det för dig att få vara med och påverka Scouternas utveckling i:
I kåren 62,4 % mycket 28,2 % så där 4,7% lite 2,4 % inte alls 2,4 % vet inte	I kåren 59,5 % mycket 28,6 % så där 4,8 % lite 3,6% inte alls 3,6 % vet inte
I distriktet 21,4 % mycket 37,5 % så där 25,0 % lite 9,5 % inte alls 98,3 % vet inte	I distriktet 36,1 % mycket 41,0 % så där 9,6 % lite 8,4 % inte alls 4,8 % vet inte
I förbundet 6,0 % mycket 17,9 % så där 32,1 % lite 20,2 % inte alls 23,8 % vet inte	I förbundet 25,3 % mycket 34,9 % så där 20,5 % lite 12,0 % inte alls 7,2 % vet inte

Slutsatser att dra av detta är att påverkansmöjligheterna är större i mindre sammanhang. I scoutkåren tycker 62,4 % att de har stora påverkansmöjligheter. Dessa möjligheter upplevs minska i distriktet och bli ytterligare lägre i förbundet. Viljan att påverka i de olika forumen hänger ihop på ett liknande sätt – det upplevs viktigast att kunna påverka i kåren, sedan i distriktet och sist i förbundet.

Hur viktigt tror du att följande saker är för att förbättra dina möjligheter att påverka scoutrörelsen?

En utbildning för dig om hur du kan vara med och påverka?

37,6 % mycket

40 % så där

15,3 % lite

5,9 % inte alls

1,2 % vet inte

En utbildning för vuxna om hur de bättre kan låta unga vara med och påverka?

52,9 % mycket

29,4 % så där

10,6 % lite

5,9 % inte alls

1,2 % vet inte

En nationell mötesplats för utmanarscouters får träffas för att diskutera Scouternas utveckling?

43,5 % mycket

38,8 % så där

14,1 % lite

1,2 % inte alls

2,4 % vet inte

Bättre, roligare, intressantare möten?

68,2 % mycket

20 % så där

8,2 % lite

1,2 % inte alls

2,4 % vet inte

I fritextsvaren finns ytterligare förslag och kommentarer om inflytande. De rör stort och smått och vissa vittnar om en känsla av att aldrig bli framsläppta medan andra pekar på det som fungerar.

"Låta ungdomarnas röster bli hörda. Att de inte alltid ska bli undantryckta av folk som känner att de är äldre och bättre och av gamla människor som suttit i ledningen för länge och inte inser att nya idéer och nya varianter av att göra saker kan göra stor skillnad".

"Varför inte göra ett nyhetsbrev för utmanare och skicka ut regelbundet."

"Genom att själva besluta inom sin egen kår om vad man personligen vill, man bestämmer sina egna aktiviteter".

"Att varje är på avdelningen ta upp frågan vad som varit bra och dåligt samt hur man skulle kunna göra saker bättre. På avdelningen där jag är ledare summerar vi varje möte och diskuterar vad som gick bra och vad man lärt sig."

”jag tror att problemet ligger på kärnivå. När man som ung scout börjar gå på stämmor är ofta kårstämman den första och kårerna är mycket dåliga på att lyssna på de yngre scouterna (...) Så jag tror att det vuxna i kåren behöver utbildas.”

Av de tillfrågade tycker de allra flesta att det vore bra med utbildningar både för dem om hur man påverkar och för vuxna om hur man kan låta unga vara med och påverka. Detta ser vi som en bekräftelse på att vi bör fortsätta med Lär dig ta plats!-kurserna. Kanske bör även nya material om hur man håller möten som årsmöten och påverksansmöten i kårer och distrikt utvecklas och spridas.

Lär dig ta plats

Ungdomsinflytande kan innebära många olika saker. Ett sätt att påverka är genom att vara aktiv i styrelser, på årsmöten och stämmor. Lär dig ta plats!- kurser genomförs sedan 2004 och är tänkta att ge medlemmar mellan 14-25 år insikter och verktyg som behövs för att aktivt delta i Scouternas beslutsfattande. Kunskaper många deltagare tar med sig när de efter utbildningen bland annat sätter sig i kår- eller distriktsstyrelser, medan andra deltagare istället har valt att engagera sig på förbunds nivå. Vår bedömning är att utbildningen aktivt har bidragit till att fler unga medlemmar engagerat sig i det demokratiska arbetet på alla nivåer.

Förutom att Lär dig ta plats! har bidragit till att ge fler unga möjlighet att vara med där besluten fattas har kursen gett en ökad förståelse för likheter/olikheter inom scoutrörelsen. Då deltagarna kommit från skilda platser har de gett varandra insikt i att scoutingen och dess demokratiska organisation inte alltid har samma förutsättningar. Medvetenheten om att förutsättningarna att vara aktiv i scouterna varierar har gett bättre möjligheter att förstå och ta del av det demokratiska arbetet.

Slutligen har Lär dig ta plats!- kurserna bidragit till att skapa nätverk för scouter som vill vara med och påverka rörelsens utveckling. Ibland kan det vara svårt att göra förändringar själv, genom att delta i utbildningen har många lärt känna andra som vill delta i beslutsfattandet. De har därmed kunnat finna kraft och stöd hos varandra.

Scouternas Program

Scouternas Programgrupp ansvarar för det förbundsgemensamma programmet. De resonerar så här om program och demokrati för Utmanarscouter och Roverscouter.

I arbetet med att utveckla Scouternas program har många undersökningar om ungas behov och förutsättningar gjorts. I samband med lanseringen och byggandet av en ideell struktur kring programarbetet framåt har samtal med Äventyrare, Utmanare och Rover försts.

För att utvärdera, vidareutveckla och fortsatt förbättra scoutverksamheten byggs den ideella strukturen kring Scouternas Program utifrån åldersgrupperna. För varje åldersgrupp skapas en ideell grupp – ett ”Åldersteam” – som har ansvar för att programstödet för den aktuella åldersgruppen är så bra som möjligt. För utmanare och rover ser vi dessa grupper som den naturliga arenan för scouter som vill påverka programmet och de arrangemang som genomförs. I förlängningen hoppas Scouternas Programgrupp på att motsvarande team

organiseras för arrangemang och kanske även utbildning. Representationen av scouter från den specifika åldersgruppen i team är mycket viktig men bör inte tillsättas på demokratisk väg genom exempelvis årsmöten. Istället hoppas vi att det, på ett eller annat sätt, kan beredas plats och uppgifter till alla som vill vara delaktiga.

För utmanare ser vi att den huvudsakliga arenan för arrangemang, kurser och andra aktiviteter är lokal och regional. Årligt återkommande regionala utmanarforum är inte bara kostnadseffektivt utan ger även möjlighet till anpassat innehåll utifrån de regionala behoven. Som komplement bör utmanaraktiviteterna på arrangemang så som Scoutforum förstärkas. På detta sett skapas även en naturlig stegring till roverscouterna där Roverforum kommer att hållas årligen på nationell nivå.

I utmanarålders spelar ledaren en viktig roll. Under 2012 kommer programstödet vidareutvecklas med fokus på åldersledare. Specifikt material kommer arbetas fram för varje åldersgrupps ledare som kan behandla de möjligheter och utmaningar som respektive åldersgrupp ger. I utmanarledarmaterialet kommer stor vikt läggas på att stötta och uppmuntra scouterna i ett allt större deltagande i de demokratiska processerna i och utanför scoutkåren. Ett "Lär dig GE plats" koncept bör utvecklas både för utmanarledare, men som också kan spridas i vidare cirklar till ledare och funktionärer inom scoutrörelsen.

I roveråldern är verksamheten i stor utstäckning nationell. Det roverprogram som utvecklas under 2011 och lanseras i början av 2012 bygger på att deltagande i de ordinarie vägarna för påverkan är en naturlig del av programmet. Scouternas stötta även genom det nationella mentorskapsprogrammet som byggs upp inom ramen för roverscoutprogrammet.

Vid en analys av de kommittéer för utmanar scouter (och i viss mån även rover) bygger mycket av deras verksamhet på att påverka regionala programaktiviteter och arrangemang. Vi tror att det är en utmärkt modell att hålla fast vid fast att renodla uppgifterna och att låta de demokratiska delarna ingå i ordinarie struktur för påverkan. Utifrån ett programperspektiv finns inget behov av parallella demokratiska strukturer. Istället ser vi regionala och nationella forum för scouter i utmanar- och roverålders som den naturliga informations och rekryteringsplatsen till de ordinarie påverkansvägarna.

Strukturprocessen

Under 2011 genomförs ett projekt som syftar till att kommunicera kring en ny struktur för scouting i Sverige. En arbetsgrupp har utrett hur utmanarverksamheten ska fungera i den nya organisationen givet att scoutförbunden idag arbetar på olika sätt. Gruppens uppdrag har varit "att utifrån de erfarenheter som finns i dagens scoutförbund diskutera förutsättningar och ge förslag på ett rikstäckande forum för utmanarscouter i den nya rikorganisationen. Vikigt är att utmanarna har ett reellt och maximerat inflytande på organisationen utan att en parallell organisation upprättas".

Gruppen har konstaterat två nyckelfaktorer:

- Unga medlemmar är i första hand medlemmar och dessutom unga
 - Formellt demokratiskt bör alla behandlas lika
- Eftersom de är unga har de även egna intressen
 - Behöver ha möjlighet att träffas och arrangera egna aktiviteter, som andra grupper

Slutsatserna gruppens arbete tar sin utgångspunkt i dessa faktorer och de konstaterar att:

1. Vi bör inte upprätta några parallella strukturer för unga scouters inflytande
 - Utan istället uppmuntra och möjliggöra deltagande i de ordinarie demokratiska strukturerna

För att detta ska ske i verkligheten behövs träning för att kunna ta plats i den ordinarie ledningen. Det kan handla om utbildning inom organisationskunskap, demokrati och ledarskap.

2. Vi bör också satsa på två verksamheter:
 - Utmanarforum
 - Påverkansutbildning

Vidare föreslår de att Utmanarforum kan vara ett årligen återkommande inspirations- och påverkansforum. Det kan även arrangeras regionala utmanarforum och nätverk. Utmanare bör även på olika sätt stöttas i att planera och organisera egna aktiviteter.

Slutsatser och arbetet framåt

Efter att ha samtalat, lyssnat och läst om ungdomsinflytande drar vi slutsatsen att ungdomsinflytandet fungerar mycket bättre idag än det gjorde innan Lär dig ta plats!-kurserna startade. Fler och fler unga tar plats i styrelser i kårer, distrikt och förbund. Lär dig ta plats!-kurser har gjort nytta och valberedningar har tagit ett stort ansvar för att fler unga ska få ta plats.

Samtidigt finns det fortfarande mycket kvar att göra. Vi kan göra betydande insatser för att öka ungas möjlighet att påverka och känsla av att bli tagna på allvar. Vi kan jobba med attityder i kåren och i olika forum där många människor samlas för att färre ska behöva uppleva det en av scouterna som besvarat enkäten beskriver *"Ens åsikt trycks ofta ner och skrattas åt, man är automatiskt "dum"*.

Vi tycker att vi i Scouterna ska skilja mellan programverksamhet/aktiviteter och den demokratiska processen även framåt. Vi vill inte ha en parallell struktur där vissa åldersgrupper inte går in i de ordinarie strukturen. Vi vill se aktiva utmanarlag och roverlag och stora insatser kan göras med programgruppens ålderteam som nav i arbetet. Särskilda arrangemang och forum för utmanare och roverscouter kan arrangeras nationellt och regional.

Slutligen vill vi poängtera att äldre ledare och scoutkåren spelar en avgörande roll när det gäller att ge övning i demokrati, att stärka scouterna att våga ta plats, att låta scouterna få bestämma över den egna verksamheten och att utbilda och uppmuntra unga att ta plats i de demokratiska strukturerna. Vi ser gärna ett arbete med att stärka arbetet lokalt.